

متون فقه ۱

(فقه معاملات)

مطابق با سر فصل جدید رشته حقوق در دوره کارشناسی

نویسنده:

دکتر محمد علی معیر محمدی

پژوهشگر و مدرس دانشگاه

سرشناسه : معیر محمدی، محمدعلی، ۱۳۶۸-

عنوان و نام پدیدآور : متون فقه ۱ (فقه معاملات): مطابق با سرفصل جدید رشته حقوق در دوره کارشناسی / نویسنده: محمدعلی معیر محمدی

مشخصات نشر : تهران، کتاب آوا، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری : ۲۲۱ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۴۵۱-۳ : ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۴۶۵-۰ شابک دوره:

وضعیت فهرست نویسی : قیفا

موضوع : عقود و ایقاعات (فقه) / Contacts (Islamic law)

موضوع : فقه جمعری- قرن ۱۴ق. / Islamic law, Jaafari- ۱۴th century

موضوع : معاملات (فقه) / Transactions (Islamic law)

رده‌بندی: خره : ۱۳۹۷ ۷/۶م/۱۸۲ BP

رده‌بندی در بی : ۲۹۷/۳۴۰

شماره کتابشناسی ملی : ۵۳۴۲۴۶۳

متون فقه ۱ (فقه معاملات)

انتشارات کتاب آوا

مؤلف:	دکتر محمدعلی معیر محمدی
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۷
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۰۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۴۵۱-۳
شابک دوره:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۴۶۵-۰

نشانی مراکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت پلاک ۴، واحد ۴

شماره‌های تماس: ۶۶۹۷۴۱۳۰ - ۶۶۴۰۷۹۹۳ - ۶۶۹۷۴۶۴۵ درختار: ۶۶۴۶۱۱۵۸

www.avabook.com Email: avabook_kazemi@yahoo.com

نشانی فروشگاه: اسلامشهر، خیابان صیاد شیرازی (خیابان دانشگاه)، نبش کوچه فرمانداری

شماره تماس: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی‌دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

فهرست مطالب

۱۷.....	پیشگفتار
۲۵.....	مقدمه

کتاب التجارة

۳۳.....	۱- اقسام ما یکتسب به:
۳۴.....	۲- المحرمات:
۳۸.....	لغات مهم:
۳۹.....	کسب های حرام:
۴۴.....	۳- المكروهات:
۴۴.....	لغات مهم:
۴۵.....	کسب های مکروه:
۴۶.....	۴- اقسام التجارة
۴۶.....	اقسام تجارت: (تقسیم بندی بر اساس حکم تکلیفی)
۴۷.....	۵- البيع و المعاطات:
۴۷.....	لغات مهم:
۴۸.....	تعریف بیع:
۴۸.....	اموری که در تعریف بیع داخل می شوند:
۴۹.....	اشکال شهید ثانی (رضوان الله علیه) به تعریف لمعه:
۴۹.....	تعریف معاطات:

- ۵۰..... ۶- حکمُ المعاطات:
- ۵۰..... معاطات اباحه است یا عقد متزلزل؟
- ۵۲..... ۷- شرائطُ الصیغه:
- ۵۲..... صیغه ایجاب و قبول:
- ۵۳..... ۸- شرائط المتعاقدين:
- ۵۳..... شروط متعاقدين:
- ۵۵..... ۹- الإكراه بحق:
- ۵۵..... اکراه مشروع به بیع:
- ۵۷..... ۱۰- بیعُ الفصولی:
- ۵۸..... ۱۱- كشفُ و النقل:
- ۵۸..... لغات مهم:
- ۵۸..... اثر شرطه اجازة الی (نظریه كشف و نظریه نقل)
- ۵۹..... جمع بندی بحث کاسفیت و ناقلیت:
- ۶۰..... ۱۲- ترتبُ العقود فی المضام:
- ۶۱..... لغات مهم:
- ۶۳..... ۱۳- کیفیةُ الإجازة:
- ۶۳..... چگونگی اجازة
- ۶۴..... ۱۴- أحكامُ الفصولی:
- ۶۵..... لغات مهم:
- ۶۵..... فرض عدم اجازة مالک:
- ۶۶..... ضمان قیمی:
- ۶۷..... فروض رجوع مشتری:
- ۶۸..... ۱۵- بیعُ المملوک و غیر المملوک:
- ۶۸..... لغات مهم:
- ۶۸..... انحلال عقد به عقود متعدد:
- ۷۰..... ۱۶- بیعُ مایملک و مالایملک:
- ۷۰..... لغات مهم:
- ۷۰..... بیع مال قابل تملک و غیر قابل تملک
- ۷۲..... ۱۷- أولیاءُ العقد:

۷۲	لغات مهم:
۷۲	قائم مقامان عقد:
۷۳	۱۸- المقاضاه:
۷۳	تقاص:
۷۵	۱۹- تولی طرقی العقد:
۷۵	لغات مهم:
۷۵	معامله‌ی با خود:
۷۷	۲۰- شرائط العوضین:
۷۸	مسائل برخ از اهم شرائط عوضین)
۸۰	۲۱- المقوض العقد الفاسد:
۸۰	قاعده مبقوض العقد فاسد:
۸۱	۲۲- كفاية المشاهدة:
۸۱	لغات مهم:
۸۱	تأثیر مشاهده کردن ثمن و من:
۸۳	۲۳- آداب البيع:
۸۶	لغات مهم:
۸۷	آداب خرید و فروش:
۹۱	۲۴- بيع الثمار:
۹۱	لغات مهم:
۹۲	بيع میوه ها:
۹۲	فروختن سبزیجات:
۹۳	۲۵- بيع الثمرة بجنسها:
۹۳	لغات مهم:
۹۳	بيع میوه به میوه‌ای هم جنس آن: (دو حالت دارد)
۹۴	۲۶- حق العارضة:
۹۴	حق عابران:
۹۵	۲۷- بيع الصرف:
۹۶	لغات مهم:
۹۶	بيع صرف:

۹۶.....	شرائط بیع صرف:
۹۷.....	گفتاری درباره بیع صرف
۱۰۰.....	۲۸- السلف:
۱۰۰.....	لغات مهم:
۱۰۰.....	بیع سلف {سَلَمَ}:
۱۰۱.....	شرح و تبیین بیع سلف از تحریر الوسيله:
۱۰۲.....	۲۹- شروط السلف:
۱۰۴.....	لغات مهم:
۱۰۴.....	علاوه بر شرایط بیع در بیع سلف شرایط ذیل نیز لازم است:
۱۰۶.....	۳۰- اقسام البیع:
۱۰۷.....	لغات مهم:
۱۰۷.....	اقسام بیع از حیث اعلام:
۱۰۷.....	بیع مساومه:
۱۰۷.....	بیع مرابحه:
۱۰۸.....	بیع مواضعه:
۱۰۸.....	بیع تولیه:
۱۰۹.....	مسائل:
۱۱۱.....	۳۱- الربا:
۱۱۲.....	لغات مهم:
۱۱۲.....	تعریف ربا:
۱۱۳.....	مستثنیات ربا:
۱۱۳.....	شرح و تبیین بیشتر بحث:
۱۱۳.....	تعریف ربا و اقسام آن
۱۱۳.....	اقسام ربا:
۱۱۳.....	ربا قرضی:
۱۱۴.....	ربا معاملی:
۱۱۴.....	شرایط جاری بودن ربای معاملی
۱۱۵.....	استثناء ربای معاملی
۱۱۶.....	۳۲- حیل الربا:

۱۱۶	لغات مهم:
۱۱۶	راههای فرار از رباء
۱۱۷	مسائل:
۱۱۹	۳۳- الخيارات:
۱۱۹	تعريف خيار:
۱۱۹	خيارات چهارده قسم اند:
۱۲۱	۳۴- خيار المجلس:
۱۲۱	لغات مهم:
۱۲۱	خيار مجلس:
۱۲۱	مستقطات الخيار المجلس:
۱۲۲	مواردی که حق خيار مجلس از بين می رود:
۱۲۳	۳۵- خيار الحيوان:
۱۲۳	مدت خيار
۱۲۳	مستقطات الخيار حيوان:
۱۲۵	۳۶- خيار الشرط:
۱۲۵	لغات مهم:
۱۲۵	تعريف خيار شرط:
۱۲۶	موامرة:
۱۲۶	مسائل:
۱۲۹	۳۷- خيار تأخير:
۱۲۹	تعريف خيار تأخير:
۱۳۰	مسائل:
۱۳۲	۳۸- خيار ما يفسد ليومه:
۱۳۲	تعريف خيار ما يفسد ليومه:
۱۳۳	۳۹- خيار الرؤية:
۱۳۳	تعريف خيار رؤيت:
۱۳۴	مسائل:
۱۳۵	۴۰- خيار الغبن:
۱۳۵	تعريف خيار غبن:

- مسائل: ۱۳۶.....
- ۴۱- خيار العيب: ۱۴۱.....
- تعريف خيار عيب: ۱۴۱.....
- محاسبه الأرض: ۱۴۲.....
- نحوه محاسبه ارض: ۱۴۲.....
- مستقطات الرد: ۱۴۳.....
- لغات مهم: ۱۴۳.....
- اعمالی که باعث می شود تا حق رد کردن کالای معیوب از بین برود: ۱۴۳.....
- مستقطات الرد و الأرض: ۱۴۴.....
- لغات مهم: ۱۴۴.....
- اعمالی که باعث می شود تا هم حق رد و هم ارض کالای معیوب از بین برود: ۱۴۴.....
- مسائل: ۱۴۵.....
- ۴۲- خيار التدليس: ۱۴۷.....
- تعريف خيار تدليس: ۱۴۷.....
- شروط تحقق خيار تدليس: ۱۴۷.....
- ۴۳- خيار الإسترط: (خيار تخلف شرط) ۱۴۹.....
- تعريف خيار تخلف شرط: ۱۵۰.....
- مسائل: ۱۵۱.....
- ۴۴- خيار الشرکه: ۱۵۴.....
- تعريف خيار شرکت: ۱۵۴.....
- ۴۵- خيار تغذّر التسليم: ۱۵۵.....
- لغات مهم: ۱۵۵.....
- تعريف خيار تغذّر تسليم: ۱۵۵.....
- ۴۶- خيار تبعض الصّفقه: ۱۵۶.....
- تعريف خيار تبعض صفقه: ۱۵۶.....
- ۴۷- خيار التفليس: ۱۵۷.....
- لغات مهم: ۱۵۷.....
- تعريف خيار تفليس: ۱۵۷.....
- ۴۸- احکام البيع: ۱۵۸.....

۱۵۹	لغات مهم:
۱۶۰	مسائل:
۱۶۲	۴۹- القبض:
۱۶۲	لغات مهم:
۱۶۳	احکام قبض:
۱۶۳	نحوه قبض اموال منقول و غیر منقول:
۱۶۴	۵۰- تلف المبیع قبل قبضه:
۱۶۵	لغات مهم:
۱۶۶	مسائل:
۱۶۸	۵۱- ما یدخل فی المبیع:
۱۶۸	لغات مهم:
۱۶۹	مسائل:
۱۷۱	۵۲- اختلاف المتعاقدين:
۱۷۲	لغات مهم:
۱۷۲	احکام اختلاف متعاقدين:
۱۷۲	اختلاف در مقدار ثمن:
۱۷۳	اختلاف در مقدار مبیع:
۱۷۳	اختلاف در تعیین مبیع:
۱۷۳	مزد بر آورد بيع:
۱۷۴	۵۳- اقاله:
۱۷۴	لغات مهم:
۱۷۵	تعریف اقاله:
۱۷۶	مسائل:

کتاب الاجاره

۱۸۰	۱- ماهیه الاجاره:
۱۸۰	لغات مهم:
۱۸۰	تعریف اجاره:

- اشکال به تعریف مصنف (رضوان الله علیه): ۱۸۰
- ۲- الصیغه: ۱۸۱
- لغات مهم: ۱۸۱
- الفاظ ایجاب ۱۸۱
- مسائل: ۱۸۲
- ۳- لزوم الاجاره: ۱۸۳
- لغات مهم: ۱۸۴
- عقد اجاره، از عقود لازم: ۱۸۴
- فوس عین مستأجره: ۱۸۴
- بروز عذر در اجاره: ۱۸۴
- اثر رکن طریقی عقد اجاره: ۱۸۵
- شرط صحت عقد اجاره: ۱۸۵
- مسائل: ۱۸۵
- ۴- موضوع الاجاره: ۱۸۷
- موضوع مورد اجاره: ۱۸۷
- مورد اجاره: ۱۸۷
- ۵- ضمان المستأجر: ۱۸۸
- اصل عدم ضمان مستأجر: ۱۸۸
- ۶- اشتراط الضمان و الخيار: ۱۸۹
- شرط ضمان در عقد اجاره: ۱۸۹
- شرط خيار در عقد اجاره: ۱۹۰
- ۷- شروط الصحة: ۱۹۱
- شرائط صحت عقد اجاره: ۱۹۱
- مسائل: ۱۹۲
- ۸- احکام الاجاره: ۱۹۴
- زمان تملک اجرت: ۱۹۴
- ثمره بحث: ۱۹۴
- ۹- ظهور العيب فی الأجرة: ۱۹۵
- ظهور عيب در عین مستأجره یا اجرت: ۱۹۵

۱۹۵	مسائل:
۱۹۷	۱۰- تعدد الأجرة:
۱۹۸	تعدد اجرت در یک عقد اجاره:
۱۹۹	۱۱- شروط المنفعة:
۲۰۰	شرایط منفعتی که اجاره داده می‌شود:
۲۰۰	اجاره فضولی:
۲۰۱	مسائل:
۲۰۳	۱۲- الاجیر الخاص و المطلق:
۲۰۴	اجیر خاص:
۲۰۵	فرض اول: عقد اجاره:
۲۰۵	فرض دوم: عقد عاله:
۲۰۵	فرض سوم: عمل تباهی:
۲۰۶	اجیر مطلق:
۲۰۶	مسائل:
۲۰۹	۱۳- طرؤ المنع من الانتفاع:
۲۰۹	لغات مهم:
۲۰۹	فروض به وجود آمدن مانع جهت انتفاع از عین:
۲۱۰	ایجاد مانع قبل و بعد از قبض:
۲۱۱	مسائل:
۲۱۳	۱۴- ظهور العیب فی المنفعة:
۲۱۳	فروض ظهور عیب در منفعت:
۲۱۵	۱۵- اجارة العين الموجهة:
۲۱۵	اجاره عین مورد اجاره:
۲۱۶	۱۶- ضمان العين:
۲۱۶	شرایط ضمان عین مورد اجاره:
۲۱۷	هزینه نگهداری حیوان:
۲۱۷	مسائل:
۲۱۸	۱۷- اسقاط المنفعة:
۲۱۸	ابراء منفعت:

- ۱۸- التنازع: ۲۱۹
- اختلاف و راه های حل اختلاف طرفین عقد اجاره ۲۲۰
- اختلاف در اصل عقد اجاره: ۲۲۰
- اختلاف در عین مورد اجاره: ۲۲۰
- اختلاف در بازگرداندن عین: ۲۲۱
- اختلاف در تلف کالا توسط اجیر: ۲۲۱
- اختلاف در نوع اجاره: ۲۲۱
- اختلاف در مقدار اجرت: ۲۲۱

آشنایان ره عشق در این بحر عمیق

غرقه گشتند و نگشتند به آب آلوده

پیشگفتار

بعد از آنکه توفیق شد تا جناب آیت‌الله العظمی‌المرعشی‌النجفی (مد ظله العالی) را در سال ۱۳۸۵ هجری قمری در مشهد مقدس ملاقات کنم، فرصتی فراهم شد تا در مورد موضوعی که در این کتاب به آن پرداخته‌ام، با ایشان گفت‌وگو کنم. ایشان با دقت و عمق به این موضوع پرداختند و به من توصیه‌های بسیار ارزشمندی کردند. ایشان فرمودند که در این زمینه، ما به یک مشکل اساسی مواجه هستیم که آن هم این است که در این کشور، ما به یک نسل از دانشجویان داریم که به دلیل عدم آشنایی با فقه، به گونه‌ای رفتار می‌کنند که باعث می‌شود به فقه و احکام دینی، به گونه‌ای نگاه نکنند که باید. ایشان فرمودند که ما باید به این نسل، آشنایی با فقه بدهیم تا بتوانند به درستی به درک مفاهیم عمیق این علم نائل نیایند. به عبارت دیگر، مشاهدات و قرائن نشان می‌دهد تا ضعف در تربیت و همچنین نوع آشنایی با دروس فقهی در دانشگاه‌ها باعث شده تا اکثر دانشجویان محترم از این ماده درسی احساس خوبی نداشته و با این درس زاویه بگیرند. همین امر باعث می‌شود تا در تربیت یک حقوقدان برای نسل‌های آینده ضعف شدید علمی پیش آید. چه آنکه اهمیت فقه جهت استنباط قوانین موضوعه بر ارباب فهم پوشیده نیست.

مع الوصف، بر اهل درایت اهمیت یادگیری فقه جهت استنباط متون دینی و همچنین فهم مراد قانونگذار ایران و حتی سایر قوانین موضوعه دنیا امری است اجتناب ناپذیر که بحث از علل اهمیت آن در این مجال نمی‌گنجد و نیاز به مقاله‌ای جداگانه دارد. چه آنکه، دانش پژوهان

محترم در رشته حقوق و فقه و حقوق اسلامی از جمله مواد درسی بسیار مهمی که در دوره‌های مختلف تحصیلی از کارشناسی تا دکتری سپری می‌کنند فقه و یا متون فقه است.

به همین خاطر، اولاً یادگیری صحیح و اصولی فقه برای حقوقدان به منزله فهم دقیق و منظم از پشتوانه عظیم قوانین موضوعه می‌باشد. در واقع حقوقدانی که به خوبی فقه می‌داند وجه تمایز بسیار مهمی با سایر حقوقدانان خواهد داشت، چه آنکه فقه سلاحی برای او خواهد بود که وی را مبرز در شناخت سره از ناسره می‌نماید. زیرا کنه مطالب حقوقی را با فهم دقیق فقه و استدلال می‌یابد و در مقام استاد در دادگاه‌ها و محاکم با قاطعیت موارد حقوقی را با پشتوانه فقهی شرح نموده و مقام قضائی را در حل مسائل و پرونده‌های مطروحه یاری می‌نماید. مضافاً بر اینکه، در احوال دتر اگر چنانچه حقوقدانی پشتوانه فقهی قوی پیدا کند در بخش قانونگذاری نیز می‌تواند به‌شهادت جهت رفع نقائص و یا تکمیل فرآیند وضع قوانین داشته باشد. به همین خاطر، متعجبانه با وجود عمیق از فقه امامیه، حقوقدان می‌تواند جهت تکمیل و در برخی موارد رفع نقائص دکترین ترقی‌بخش تأثر مثبتی بگذارد.

ثانیاً، دانشجویان محترم رشته‌های حقوق و فقه و حقوق اسلامی جهت راهیابی به مراحل بالاتر تحصیلی از جمله کارشناسی ارشد و دکتری نیازمند گذراندن این ماده درسی در قالب دروس مقاطع کارشناسی هستند و همچنین در آزمون کارشناسی ارشد دکتری نیز ماده درسی متون فقه از مواد درسی بسیار مهمی است که به دلیل عدم توجه برخی از دانشجویان به این درس مهجور می‌ماند. لذا فهم دقیق و صحیح فقه به دانشجویان کمک می‌کند تا مراحل تحصیلات دانشگاهی را با موفقیت بیشتری طی نمایند و نمره بالای این ماده درسی در تراز نتایج آزمون‌ها کمک شایانی را به موفقیت هر چه بهتر دانشجویان می‌نماید. مضافاً بر اینکه قطعاً فهم فقه باعث می‌شود تا دروس حقوق مدنی و حقوق جزاء و سایر دروس حقوقی نیز بهتر و راحت‌تر فهم گردد و این امر در آزمون‌های حقوقی مثل قضاوت، وکالت و سردفتری کمک قابل توجهی به داوطلبین این آزمون‌ها می‌نماید.

بنابراین، علل متعددی در عدم توجه و یادگیری دقیق ماده درسی متون فقه در دانشکده‌های حقوق و الهیات نهفته است. مضافاً بر آنچه بیان شد، از جمله می‌توان به حجم بالا و زمان محدود جهت تدریس این ماده درسی در دانشگاه‌ها را نیز اضافه نمود. لذا تلخیص و ساده‌سازی این ماده درسی برای دانشجویان محترم امری اجتناب‌ناپذیر است.

به همین منظور نگارنده این سطور با عنایت به آنکه دست‌نوشته‌ها و فیش‌برداری‌های متعددی در زمینه فقه از چندی قبل تهیه نموده بوده است و به شکل جزواتی در اختیار دانشجویان محترم قرار داده است. جمع‌آوری و دقت مجدد و اصلاحات و اضافات در این جزوات بر آن شده است تا کتابی مدون در بار مجلد مطابق با برنامه‌ریزی جدید آموزشی رشته حقوق در دوره کارشناسی به جامعا فقهی و حقه‌فی تقدیم نماید.

مباحث مطرح شده در مجلدات کتاب بر اساس سر فصل جدید درس متون فقه ۱ الی ۴ رشته حقوق در دوره کارشناسی (مضوب ۳۹۱) بدین شرح است:

جلد اول: اختصاص به فقه معاملات دارد؛ در این مجلد درخور، مباحث مربوط به کلیات عقود، عقد بیع و عقد اجاره مطرح شده است.

جلد دوم: اختصاص به فقه خانواده دارد؛ مباحث نکاح و طلاق و مباحث فقهی مربوط به خانواده همچون ایلاء، ظهار، لعان و ... نیز مطرح شده است.

جلد سوم: با توجه به تغییر کلی سر فصل رشته حقوق در دوره کارشناسی این جای به مباحث ولایت فقیه، جهاد و امر به معروف و نهی از منکر اختصاص دارد. ولیکن با توجه به اهمیت به سزایی که مبحث وصیت و ارث دارد و این مبحث سرفصل قبلی این ماده درسی بوده است در این جلد مبحث وصیت و ارث را نیز جای داده‌ایم.

جلد چهارم: اختصاص به فقه جزاء در اسلام دارد. اعم از مباحث حدود، قصاص و دیات. همچنین مباحثی مختصر از حقوق جزاء عمومی در اسلام و نحوه وضع قوانین جزائی را نیز در بردارد.

نکاتی پیرامون متن کتاب:

اولاً، کتاب پیش رو جهت تدریس متون فقه در دوره کارشناسی رشته حقوق نگاشته شده است. بر همین اساس در چهار مجلد مجزا مطابق با چهار درس متون فقه ۱ الی متون فقه ۴ تعبیه شده است.

ثانیاً، نوشتار پیش رو قابلیت استفاده برای آزمون‌های مقاطع تحصیلات تکمیلی و همچنین بالا بردن قدرت استنباط حقوقی داوطلبین آزمون‌های قضاوت، وکالت و سردفتری بالاخص در مرجع اختار و مصاحبه را نیز دارد.

ثالثاً، کتاب پیش رو قابلیت استفاده جهت متن درسی رشته فقه و حقوق اسلامی در مقطع کارشناسی در برخی مواد درس فقه را نیز دارا است. لذا دانشجویان محترم رشته فقه و حقوق اسلامی نیز می‌توانند جهت تقویت هر چه بیشتر خود در تسلط بر متون فقهی از این نوشتار بهره بگیرند.

رابعاً، متن اصلی مورد استفاده جهت تطبیق احکات مطرح شده متن کتاب شریف «الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية» معروف به «شرح لمعه» اثر ماندگار و ارزشمند زین الدین بن علی بن احمد عاملی الشامی معروف به شهید ثانی (رضوان الله تعالی علیه) است.^۱ علت انتخاب متن شرح لمعه برای استفاده در کتاب پیش رو نیز اهمیت ترازان این متن با ارزش و همچنین

۱- این کتاب شریف شرحی است بر کتاب بر منزلت لمعة الدمشقية اثر پر برکت مرجع اسلامیه، عبداللّه محمد بن مکی عاملی معروف به شهید اول (رضوان الله تعالی علیه). نکته قابل توجه اینجا است که بین تألیف این دو کتاب یک قرن فاصله است. یعنی شهید اول به سال ۷۸۶ هـ ق در پنجاه و دو سالگی به شهادت می‌رسند و شهید ثانی در سال ۹۱۱ هـ ق با به عالم وجود می‌گذارند و در سال ۹۶۵ هـ ق در سن پنجاه و چهار سالگی به شهادت می‌رسند. در مورد نحوه نگارش این میراث گرانبها باید گفت: شهید اول (رضوان الله علیه) یک سال در قلعه شام محبوس بود و کتاب لمعه را در زندان در مدت هفت روز تألیف کرد؛ حال آن که از منابع فقهی غیر از کتاب مختصر النافع تألیف محقق اول، کتاب دیگری در نزد وی نبوده است.

علت اصلی نگارش این دو کتاب ارزشمند نیز درخواست گروهی از شیعیان ایران جهت وضع قوانین بوده است. بدین شرح که، بنا بر آن چه در خطبه اول کتاب لمعه از مؤلف آمده است وی این کتاب را به درخواست گروهی که از آنان با عنوان «بعض الدیانتین» تعبیر می‌کند نوشته است. شهید ثانی (رضوان الله علیه) در مورد علت تألیف کتاب شرح لمعه می‌فرماید: «کتاب به درخواست شمس الدین محمد آوی یکی از اصحاب و نزدیکان سلطان علی بن مؤید از سلاطین سربداران خراسان نوشته شده است تا این کتاب مرجعی در احکام فقهی و حکومتی آنان باشد».

منبع اصلی بودن این متن در آزمون‌های مختلف بوده است. لازم به ذکر است که در مواضع مختلفی از کتاب، خصوصاً انتخاب سرفصل و نام نکات از کتاب ارزشمند و پر فضیلت «تحریر الروضة فی شرح المعه» نیز بهره گرفته شده است.

این نکته جهت یادگیری مطالب کتاب لمعه و شرح لمعه نیز قابل ذکر است که، در متن عربی آن قسمت‌هایی که داخل در پراکنش آورده شده است متن کتاب «المعه» و مطالبی که بدون پراکنش آمده است از کتاب «شرح لمعه» است.

خامساً، با توجه به بدیع بودن متن کتاب شرح لمعه متنی که در هر بخش از کتاب اشاره شده است تلخیص شده می‌باشد. این تلخیص با اعمال اهم و مهم مطالب انجام شده است. به صورتی که متن‌های مهم تر و بارزتری بیان شده است. به همین خاطر، بیشتر به متن‌هایی اشاره شده است که از دو نظر حائز اهمیتند:

۱. از لحاظ کاربردی در علم حقوق فایده استفاده را داشته باشند.
 ۲. موضوعی که از نظر سوالات آزمون‌های مقایسه تحصیلات تکمیلی و آزمون‌های حقوقی پرکاربرد خواهند بود.
- سادساً، هر موضوع از موارد مختلف مطرح شده به صورت جداگانه بیان شده است و هر نکته شماره‌گذاری شده است. در واقع هر متن که در بالا اشاره شد، به عبارت همان نکته قبل از تبیین نکات آورده شده است تا دانش‌پژوه محترم بتواند با تطبیق متن نکته مورد نظر به دقت در مباحث مذاقه نماید و همچنین ذیل هر نکته جایگاه اصلی بحث یافت شود. مضافاً بر اینکه، در مواردی متن از حجم بالایی برخوردار است، لذا سعی شده است تا به صورت اختصار نکات تبیین گردد که این امر سهولت در فهم را ممکن می‌سازد.
- در این میان، از تبیین و شرح دقیق مطالب مهم و کاربردی در حقوق وضعی نیز غافل نمانده‌ایم. به این توضیح که، ذیل آن دسته از مطالب مهم و پر کاربرد در حقوق و آزمون‌های حقوقی توضیح و تبیین بیشتر از نگارنده آورده شده است و گاهی نیز به بضاعت از متن تحریر الوسيله

مرحوم امام خمینی (رضوان الله علیه) بهره جسته ایم. این امر جهت تطبیق موارد با قوانین و همچنین آشنایی با سوالات برخی آزمون‌های حقوقی کمک شایانی را به دانشجویان محترم می‌نماید.

سابعاً، ذیل هر متن که در قالب یک نکته بیان شده است به جای ترجمه کامل بعضاً لغات مهم متن آورده شده است. این امر به مانند یک کد و کارگاه یادگیری برای دانشجویان محترم است. یعنی اگر چنانچه آن کلمه در متن را یاد بگیرند و نکات مهم متن را مورد دقت قرار دهند، ترجمه و تبیین آن متن بسیار سهل می‌گردد.

در واقع تجربه در آزمون‌های حقوقی، نمایانگر آن است که حفظ ترجمه متون عربی به علت زیاد بودن این متون کار دشواری ندارد. بلکه این روش که عبارت است از یادگیری لغات مهم در هر متن و سپس فهم نکات مهمی که متن می‌خواهد بیان کند مضافاً بر اینکه روشی منحصر به فرد، نوین و اساسی است، در یادگیری و کاربردی نمودن متن فقهی نیز کمک شایانی می‌نماید. مضافاً بر اینکه دانشجویان محترم پس از آنکه تمامی مجلدات کتاب را مطالعه و فهم نمود متوجه می‌شود بسیاری از لغات در متون فقه تکرار می‌شود. به عبارت دیگر، با یادگیری لغات مهم دانشجویان فقه ترجمه متن فقهی را فهمیده و باید نه آنکه به صورت آماده تنها به حفظ متن‌ها بپردازد که معمولاً همانطور که گفته شد بی فایده است.

ثامناً، ذیل هر نکته مواد قانونی مربوط به آن نکته نیز اشاره شده است. این امر به تطبیق فقه و حقوق موضوعه توسط دانشجویان محترم کمک شایانی می‌نماید. مضافاً بر اینکه این مهم بر دانشجوی محترم مشخص می‌شود که آنچه در حقوق موضوعه ایران نگاشته شده است همانطور که در قانون اساسی تصریح گشته است، مبتنی بر فقه جعفری می‌باشد. در واقع همین امر که بعد از خواندن متن فقهی در کلاس با مواد قانونی مطابقت داده شود خود جهت تشویق دانشجویان رشته حقوق به یادگیری هر چه بهتر فقه کمک شایانی می‌نماید و انگیزه دانشجویان محترم را در یادگیری این علم افزایش می‌دهد.